herpy

SLANGER

Mexican Kingsnake

Lampropeltis mexicana

Lampropeltis mexicana er en slank kongeslange fra høylandet i det sentrale Mexico med røde, svartkantede tverrbånd på grå eller brun bunn og et broket rødt mønster på hodet. Den blir 60-90 cm, er nattaktiv og tilbakeholden og må ha et tørt til lett fuktig terrarium med mange gjemmesteder og en kjølig vinterhvile. Tegningen minner om en korallslanges, men slangen er helt ufarlig.

Familie: Colubridae Tidligere navn: *Ophibolus triangulus mexicanus; Coronella mexicana; Oreophis boulengeri*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**60-90 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**15-25 år**
Aktiv	**I skumringen og om natten**
Levevis	**Bakkelevende**
Biotop	**Fjellskog og klippeterreng**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**90 × 45 × 45 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**20-26 °C**
Varmeplass	**28-30 °C**
Temperatur, natt	**16-20 °C**
Luftfuktighet	**40-60 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 2
Vinterhvile	**10-14 °C** 8-12 uker
Kosthold	**Virveldyr**
Holdes	**Alene**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**3-5 egg**
Inkubasjon	**60-70 dager** ved 25-27 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Lampropeltis mexicana er en slank, glatt og blank kongeslange med bredt hode, store øyne og lang hale. Kroppen er litt mer flattrykt på undersiden enn hos de fleste andre kongeslanger. Grunnfargen er grå eller brun, og over den ligger brede røde saddelformede tverrbånd med svart kant, adskilt av kritthvite, brune eller rosa mellomrom. Rekkefølgen av fargene er den samme hos alle dyr, men forholdet mellom dem og fargenes nyanser varierer. Hodet har et intrikat rødt mønster som ofte er tredelt, og en svart strek bak øyet er typisk. Hanner er som regel kraftigere tegnet enn hunner, og forskjellen sees ofte allerede hos nyklekte unger. Hos dyr fra den nordlige delen av utbredelsen er de røde tverrbåndene langstrakte, mens de er kortere hos dyr lenger sør.

Voksne dyr er 60-90 cm, og de største når omtrent 115 cm. Artsnavnet *mexicana* er latin for "meksikansk" og henviser til landet der arten lever. Navnet *L. mexicana* ble tidligere brukt i bred forstand om flere beslektede fjellkongeslanger. I dag regnes blant andre *L. alterna*, *L. greeri* og *L. leonis* som selvstendige arter, og veiledningen her handler bare om arten i snever forstand. Dyr som selges under navnet, er derfor ikke alltid denne arten, så spør om opprinnelse og foreldredyr.

Dyret er rolig og tilbakeholdent og bruker mesteparten av dagen i skjul. Tegningen minner om en korallslanges og beskytter mot rovdyr, men slangen er helt ufarlig for mennesker.

Utbredelse og leveområde

Lampropeltis mexicana lever bare i Mexico, på den østlige delen av det sentrale høylandet og ut i Sierra Madre Oriental. Det er sikre funn i San Luis Potosí, Guanajuato, Hidalgo, Aguascalientes og delstaten México. De fleste funnene stammer fra fjellene i det østlige San Luis Potosí, omkring Valle de los Fantasmas og Alvarez. Typelokaliteten er egnen ved byen San Luis Potosí.

Arten lever i et forholdsvis snevert høydebelte fra omtrent 1.200 m til 2.400 m over havet. Den sees sjelden, fordi den er nattaktiv og skjuler seg under steiner.

> **Naturlig utbredelse:** Mexico.

LEVEOMRÅDE

L. mexicana lever i åpent, steinete terreng, fra høytliggende ørken til fuktig eikeskog. Nær Alvarez i San Luis Potosí er det om sommeren regn og tåke, og leveområdet er kalksteinsklipper i spredt eikeskog. Øst for byen San Luis Potosí og i Sierra de las Pozos i Guanajuato er landskapet steinete og uten trær. Dagene er varme og nettene kjølige, og høyden gir en kjølig vinter. Regnet faller hovedsakelig om sommeren.

Slangen er nattaktiv og skjuler seg om dagen under steiner og veltede trær. Føden er hovedsakelig dagaktive øgler, men den tar også små pattedyr og frosker. Arten er ikke truet, men den blir av og til slått i hjel fordi den forveksles med en giftig korallslange.

Stell

TERRARIET

Det finnes bare lite kunnskap om stell av akkurat *Lampropeltis mexicana*. Stellet bygger på klimaet i høylandet og på de nært beslektede fjellkongeslangene, særlig *Lampropeltis alterna*.

Et voksent dyr må ha et terrarium på minst 90 × 45 × 45 cm (lengde × bredde × høyde). Arten er slank og aktiv om natten, og den utnytter plassen hvis den får den. Unger kan bo i et lite terrarium eller en ventilert kasse, men må flyttes når de ikke lenger kan strekke seg ut.

Lokket må være rømningssikkert og kunne låses. Slanger finner enhver åpning, og en ung slange kan slippe ut gjennom et overraskende smalt hull. Frontåpnende terrarier med lås eller et lokk med klemmer er det sikre valget.

Bunnen kan være en blanding av 40 % matjord uten tilsetninger, 40 % kokosfiber og 20 % lekesand i et lag på 5-8 cm, eventuelt med et lag tørre blader oppå. Osp-flis og papir kan også brukes. Unngå sedertre og furu samt støvende bunn. Fjern avføring med en gang, og skift bunnen helt hver 3.-4. måned.

Innred med minst to gjemmesteder, ett i den varme og ett i den kalde enden, så små at slangen ligger tett i dem når den er sammenrullet. Flate steiner, kork og greiner gir et fjellaktig miljø, og slangen viser seg mer jo flere gjemmesteder den har. Et tredje gjemmested med fuktig sphagnum i en plastkasse med hull i siden hjelper ved hudskifte. Dyrene må holdes hver for seg.

TEMPERATUR

Terrariet må ha en tydelig temperaturgradient, slik at dyret selv kan velge sted. Om dagen er luften i terrariet 20-26 °C, med 20-22 °C i den kjølige enden og 28-30 °C på overflaten under varmekilden. Varm opp med en halogenlampe, eventuelt supplert med en varmematte under den ene enden, alltid styrt av en termostat, og mål overflaten med et infrarødt termometer. Varmen slukkes om natten, og temperaturen faller til 16-20 °C. Varmesteiner må ikke brukes.

Arten kommer fra høyland med kjølige netter og en kjølig vinter, så den skal ikke holdes varmere enn angitt. Ligger dyret hele tiden på varmeplassen, eller unngår det den helt, må temperaturene justeres.

Vinterhvile fremmer helse og avl. Dyrene fôres ikke de siste 14 dagene før nedkjølingen, slik at tarmen er tom. Deretter senkes temperaturen gradvis til 10-14 °C i 8-12 uker, og dyrene har alltid friskt vann. Kontroller dem hver uke, og avbryt hvilen hvis et dyr virker sykt.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten er 40-60 %, og terrariet ventileres godt. Bunnen er tørr til lett fuktig, og høyere verdier over lengre tid gir hudproblemer og luftveisinfeksjoner. Luften kan gjerne være litt fuktigere i den kalde enden og om natten.

En skål med friskt vann står alltid fremme, og vannet skiftes hver uke. Skålen må ikke være så stor at den hever luftfuktigheten for mye.

Når øynene blir blåaktige før hudskiftet, settes et fuktig gjemmested frem: en plastkasse med hull og fuktig sphagnum. Slangen bruker det av seg selv, og huden kommer av i ett stykke.

LYS OG UVB

Arten er nattaktiv og skjult og får i naturen bare lite direkte sollys. UVB er ikke nødvendig, men anbefales av hensyn til velferden. Bruk et T5 HO-rør på 5-6 % UVB over den ene siden av terrariet, slik at det er en UV-indeks på 1-2 på solplassen og gode gjemmesteder utenfor lyset (Ferguson-sone 2). Rørene skiftes hver 12. måned.

Lyset er tent omtrent 12 timer, og daglengden følger årstiden. Det må ikke være lys om natten.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

I naturen er dagaktive øgler hovedføden, men i fangenskap eter dyrene som regel tinte, frosne mus, som er den sikreste kosten. Tilby ikke levende gnagere, for de kan bite og skade slangen. Bruk bløte fôrtenger, og velg byttedyr som høyst er 1,5 ganger så tykke som slangen på det bredeste stedet.

Noen unger vil bare ete øgler i starten. Hvis en nyklekt unge ikke vil ete, kan en frossen, tint nyfødt mus gnis med en øgle, for eksempel en anolis eller en husgekko, slik at duften lokker den. Det hjelper også å avkjøle dyret i en måned og deretter varme det langsomt opp igjen. Dyr som har fått øgler, skifter som regel til mus etter noen få måltider.

Fôringshyppighet: - Nyklekte unger: hver 5.-7. dag med nyfødte mus. - Ungdyr: hver 7.-10. dag. - Voksne dyr: hver 10.-14. dag med en liten voksen mus.

Variasjon i kosten gjør dyret mindre kresent: av og til kan vaktelegg, unge vaktler eller små øgler brukes. Gi ikke føde under vinterhvilen. Ikke håndter dyret de to første døgnene etter et måltid, slik at det ikke kaster opp maten. Hele byttedyr dekker behovet, så tilskudd er ikke nødvendig.

ATFERD OG HÅNDTERING

L. mexicana er tilbakeholden og nervøs i starten, men venner seg som regel til håndtering. Gi et nytt dyr omtrent to uker i fred, og start først håndtering når det eter regelmessig. Hold øktene korte, støtt kroppen med begge hender, og la slangen krabbe fritt mellom hendene. Hvis den holdes for stramt, kan den avgi illeluktende sekret eller nappe.

Et dyr med sterk fôradferd kan forveksle en hånd med mat. Berør derfor dyret lett med et redskap før hånden stikkes inn i terrariet, slik at det vet at det ikke er fôringstid. Dyret er nattaktivt og viser seg mest om kvelden.

Kongeslanger eter andre slanger, og dyrene må derfor holdes hver for seg. Sett bare dyr sammen til paring og under tilsyn. Velg et oppdrettet dyr av kjent opprinnelse, og unngå kryssinger med beslektede fjellkongeslanger.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene har en lengre, bredere halerot med plass til hemipenisene, og kjønnet bestemmes sikrest med en sonde, som bare en erfaren person bør bruke. Hannene er ofte kraftigere tegnet enn hunnene. Størrelse og kondisjon betyr mer enn alderen, og dyrene må være i god kondisjon før de settes i avl. Alderen for kjønnsmodning er ikke dokumentert for arten.

PARRING

Paringen følger vinterhvilen. Etter nedkjølingen varmes dyrene langsomt opp og fôres igjen, og paringen skjer om våren, når hunnen har skiftet hud. Sett hannen inn til hunnen under tilsyn, og skill dem igjen etter paringen. Gjenta introduksjonen med noen dagers mellomrom til hunnen er paret. Hanner kjemper og skal ikke holdes sammen. Fôr bare når dyrene er adskilt.

Vinterhvilen før avl varer 8-12 uker ved 10-14 °C. Fremgangsmåten er lånt fra beslektede kongeslanger.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger eggene på forsommeren. Et kull er på 3-5 egg. Hvor mange kull en hun kan legge i året, er ikke dokumentert. Gi henne en eggleggingskasse med fuktig vermikulitt eller sphagnum, og gi henne rikelig med føde etter leggingen, slik at hun kan komme til krefter. Hunnen passer ikke eggene.

INKUBASJON

Tallene for inkubasjonen er lånt fra beslektede kongeslanger. Ta eggene forsiktig ut, og ikke vend dem. Legg dem på fuktig vermikulitt i en lukket beholder med et par små luftehull, og ikke begrav dem. Vermikulitten må være fuktig, men ikke så våt at det kan vrides vann ut. Temperaturen er 25-27 °C, og eggene klekkes etter 60-70 dager. Ved lavere temperatur tar det lengre tid. Ungene blir i egget en dag eller to mens de tar opp plommesekken. Ikke hjelp til med utklekkingen.

OPPDRETT AV UNGER

Nyklekte unger eter først etter det første hudskiftet. Sett hver unge for seg i et lite terrarium eller en ventilert kasse med skjul, vann og en varmekilde, for kongeslanger eter hverandre og må aldri holdes sammen. Etter første hudskifte tilbys en nyfødt mus. Noen unger eter bare øgler i starten, og her kan det hjelpe å sette duft på musen med en øgle. Etter hvert som de vokser, økes byttets størrelse gradvis, og intervallene blir lengre. Nekter de å ete, sjekk temperaturene og prøv igjen etter en uke. En kort nedkjøling kan hjelpe dårlige etere.

Helse og vanlige feil

De fleste problemer skyldes feil i oppsettet. De typiske er:

- Fedme ved for store eller for hyppige måltider.
- Hudskifteproblemer ved for tørr luft: gi et fuktig gjemmested når øynene blir blåaktige.
- Brannskader fra varmesteiner og uavskjermede varmepærer.
- Luftveisinfeksjon ved kald og fuktig luft: dyret puster med åpen munn eller har snørr.
- Ufordøyd føde under nedkjøling hvis dyret ikke har fastet før vinterhvilen.
- Midd og innvendige parasitter, særlig hos viltfangede dyr. Bruk oppdrettede dyr, og sett nye dyr i karantene.
- Bitt fra levende byttedyr. Bruk tinte dyr.

Et friskt dyr har klare øyne, en fyldig kropp og eter regelmessig. Vei dyret hver uke, for et plutselig vekttap er ofte det første tegnet på sykdom. Krypdyr skjuler sykdom, så oppsøk en dyrlege med erfaring i krypdyr hvis dyret ikke spiser, går ned i vekt, puster med åpen munn eller virker sløvt.

Les mer: Karantene og hygiene Les mer: Typiske sykdommer og tegn på sykdom Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.